

06/04/17. : Έστω $(G, \cdot)$ ομάδα και $\alpha \in G$.

Η τάξη του α ορίζεται να είναι $o(\alpha)$

$$o(\alpha) := |\langle \alpha \rangle|$$

• $o(\alpha) < \infty \Leftrightarrow \exists k \in \mathbb{N} : \alpha^k = e$. Αν $o(\alpha) < \infty \Rightarrow o(\alpha) = \min \{ m \in \mathbb{N} \mid \alpha^m = e \}$

• Αν $o(\alpha) < \infty$, τότε $\alpha^k = e \Leftrightarrow o(\alpha) \mid k$.

Παρατήρηση : $\forall \alpha \in G : o(\alpha) = o(\alpha^{-1})$

Απόδ. : Αν $o(\alpha) < \infty \Rightarrow \exists k \in \mathbb{N} : \alpha^k = e \Leftrightarrow (\alpha^k)^{-1} = e^{-1} = e \Leftrightarrow (\alpha^{-1})^k = e \Leftrightarrow o(\alpha^{-1}) < \infty$

Αρα $o(\alpha) < \infty \Leftrightarrow o(\alpha^{-1}) < \infty$, και τότε $o(\alpha) = \min \{ m \in \mathbb{N} \mid \alpha^m = e \} = \min \{ m \in \mathbb{N} \mid (\alpha^{-1})^m = e \} = o(\alpha^{-1})$

Αν $(G_1, \cdot), (G_2, \cdot)$ ομάδες, θεωρούμε την ομάδα ενδο γινόμενο $(G_1 \times G_2, \cdot)$ όπου $(x_1, y_1) \cdot (x_2, y_2) = (x_1 \cdot x_2, y_1 \cdot y_2)$

Προτάση : Έστω $(\alpha, b) \in G_1 \times G_2$, τότε $o((\alpha, b)) < \infty \Leftrightarrow \begin{cases} o(\alpha) < \infty \\ o(b) < \infty \end{cases}$
Αν $o((\alpha, b)) < \infty$, τότε $o((\alpha, b)) = [o(\alpha), o(b)]$.

Απόδ. : Αν $o((\alpha, b)) < \infty \Rightarrow \exists k \in \mathbb{N} : (\alpha, b)^k = e_{G_1 \times G_2} = (e_1, e_2) \Rightarrow (\alpha^k, b^k) = (e_1, e_2) \Rightarrow \begin{cases} \alpha^k = e_{G_1} \\ b^k = e_{G_2} \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} o(\alpha) < \infty \\ o(b) < \infty \end{cases}$

Αντίστροφα : Έστω $\begin{cases} o(\alpha) < \infty \\ o(b) < \infty \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} \exists k \in \mathbb{N} : \alpha^k = e_1 \Rightarrow (\alpha^k)^{\lambda} = e_1^{\lambda} = e \\ \exists \lambda \in \mathbb{N} : b^{\lambda} = e_2 \Rightarrow (b^{\lambda})^k = e_2^k = e \end{cases} \Rightarrow$

$\begin{cases} \alpha^{k\lambda} = e_1 \\ b^{k\lambda} = e_2 \end{cases} \parallel$ τότε $(\alpha, b)^{k\lambda} = (\alpha^{k\lambda}, b^{k\lambda}) = (e_1, e_2) = e_{G_1 \times G_2} \Rightarrow o((\alpha, b)) < \infty$

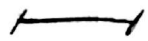
Έστω $o(\alpha) = n < \infty$ και $o(b) = m < \infty$. Αρα $\forall d \in \mathbb{N} : o((\alpha, b)) = [n, m]$
Θέσω $k = [n, m]$. Τότε $\exists x, y \in \mathbb{N} : k = n \cdot x \wedge k = m \cdot y$
Τότε $(\alpha, b)^k = (\alpha^k, b^k) = (\alpha^{n \cdot x}, b^{m \cdot y}) = ((\alpha^n)^x, (b^m)^y) = (e_1^x, e_2^y) = (e_1, e_2) = e_{G_1 \times G_2}$

Αρα $[o((\alpha, b)) | k] \textcircled{1}$

Είναι $(\alpha, b)^{o((\alpha, b))} = (e_1, e_2) = e_{\alpha, \beta} \Rightarrow$
 $\rightarrow (\alpha^{o((\alpha, b))}, \beta^{o((\alpha, b))}) = (e_1, e_2) \Rightarrow \left\{ \begin{array}{l} \alpha^{o((\alpha, b))} = e_1 \Rightarrow n | o((\alpha, b)) \\ \beta^{o((\alpha, b))} = e_2 \Rightarrow m | o((\alpha, b)) \end{array} \right\} \Rightarrow$

$\Rightarrow [n, m] | o((\alpha, b)) \textcircled{2}$

Αν'αυ $\textcircled{1}, \textcircled{2} \Rightarrow k = [n, m] = o((\alpha, b)) = [o(\alpha), o(\beta)]$

Π.χ : $G_1 = S_3, G_2 = \mathbb{C}^*$. Σημ $\alpha/\beta \alpha$ ($S_3 \times \mathbb{C}^*$) $\alpha \omega$ -
 ποίη να βρούμε $(P_1, i) \in S_3 \times \mathbb{C}^*$ όπου

$$P_1 = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 3 & 1 \end{pmatrix}$$

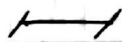
$$\text{Είναι: } P_1^2 = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 3 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 3 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 3 & 1 & 2 \end{pmatrix}$$

$$P_1^3 = P_1^2 \cdot P_1 = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 3 & 1 & 2 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 3 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 2 & 3 \end{pmatrix} = i \Rightarrow$$

$$\Rightarrow [o(P_1) = 3]$$

$$\text{Ακόμη } i^4 = 1 \in \mathbb{C}^* \Rightarrow [o(i) = 4]$$

$$\text{Αρα } o((P_1, i)) = [3, 4] = 12.$$

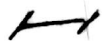

Πρόταση : Αν $(G_i, \cdot), i=1, 2, \dots, n$ ο/αίς και $(\alpha_1, \dots, \alpha_n) \in \prod_{i=1}^n G_i$

Τότε $o((\alpha_1, \dots, \alpha_n)) < \infty$ αν $G_1 \times \dots \times G_n \Rightarrow$

$(\Rightarrow) o(\alpha_i) < \infty$ αν $G_i, \forall i=1, \dots, n$

$$\text{και τότε } o((\alpha_1, \dots, \alpha_n)) = [o(\alpha_1), \dots, o(\alpha_n)].$$

Εάν $(G, \cdot)$ ο/αίς και $x \in G, \alpha \in G$. Τότε
 $o(\alpha) = o(x \cdot \alpha \cdot x^{-1}) = o(x^{-1} \cdot \alpha \cdot x)$

Είναι $\forall k \in \mathbb{N} (x \cdot \alpha \cdot x^{-1})^k = \underbrace{(x \cdot \alpha \cdot x^{-1}) (x \cdot \alpha \cdot x^{-1}) \dots (x \cdot \alpha \cdot x^{-1})}_k \Rightarrow$

$$\Rightarrow x \alpha^k x^{-1} = (x \alpha x^{-1})^k *$$

$$(x \cdot \alpha \cdot x^{-1})^k = e \stackrel{(*)}{\Leftrightarrow} x \alpha^k x^{-1} = e \Leftrightarrow x^{-1} \cdot x \cdot \alpha^k \cdot x^{-1} \cdot x = e \\ = x^{-1} \cdot e \cdot x \Leftrightarrow e \alpha^k \cdot e = e \Leftrightarrow \alpha^k = e$$

Αρα $o(x \cdot \alpha \cdot x^{-1}) < \infty \Leftrightarrow o(\alpha) < \infty$.

$$\text{Αν } o(\alpha) < \infty, \text{ τότε } o(\alpha) = \min\{m \in \mathbb{N} \mid \alpha^m = e\} = \\ = \min\{m \in \mathbb{N} \mid (x \cdot \alpha \cdot x^{-1})^m = e\} = o(x \cdot \alpha \cdot x^{-1})$$

Παρόμοια $o(\alpha) = o(x^{-1} \cdot \alpha \cdot x)$.

$$\alpha(x^{-1} \cdot \alpha \cdot x) = o(x^{-1} \cdot \alpha \cdot (x^{-1})^{-1}) = o(\alpha)$$

↔

Έστω $a, b \in G$. ~~Πότε~~ τότε ποια η $o(ab)$;
 (Γενικά δεν υπάρχει κάποια σχέση)

Π.χ.: $G = GL_2(\mathbb{R})$, $A = \begin{pmatrix} -1 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$, $B = \begin{pmatrix} -1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$

$$A^2 = \begin{pmatrix} -1 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -1 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} = I_2 \Rightarrow \boxed{o(A) = 2}$$

$$B^2 = \begin{pmatrix} -1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} = I_2 \Rightarrow \boxed{o(B) = 2}$$

$$AB = \begin{pmatrix} -1 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \Rightarrow \forall n \geq 1: (AB)^n = \begin{pmatrix} 1 & n \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow (\forall n \geq 1): (AB)^n \neq I_2 \Rightarrow \boxed{o(AB) = \infty}$$

↔

Αρα δεν ισχύει πάντα ότι $o(ab) = o(ba)$

↔

ΚΥΚΛΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Έστω $G = \langle \alpha \rangle = \{\alpha^n \in G \mid n \in \mathbb{Z}\}$

Θεώρημα: Αν $H \leq G$, τότε H : κυκλική.

Απόδειξη: Αν $H = \{e\}$ τότε προφανώς $H = \langle e \rangle$ δηλαδή H : κυκλική. Αρα έστω $H \neq \{e\} \Rightarrow$

$\Rightarrow \exists x \in H: x \neq e$. Τότε $x \in G \Rightarrow x = \alpha^k, k \in \mathbb{Z}, k \neq 0$
 (Σίγουρα $x^0 = e$ άρα όχι)

Πομπή: Η Η περιέχει θετικές ακέραιες δυνάμεις του α.
 Διότι:

- αν $k \geq 1 \Rightarrow x = \alpha^k \in H$ και $k \geq 1$
- αν $k < 0 \Rightarrow x = \alpha^k \in H \leq G \Rightarrow x^{-1} = (\alpha^k)^{-1} \in H \Rightarrow \alpha^{-k} \in H$
 και αφού $k < 0 \Rightarrow -k > 0$

Από τον πομπή $\Rightarrow$ το σύνολο $\{m \in \mathbb{N} \mid \alpha^m \in H\} \neq \emptyset$

Από Αρχή Καλής Διατάξης $\Rightarrow$ το σύνολο $\{m \in \mathbb{N} \mid \alpha^m \in H\}$
 έχει ελάχιστο στοιχείο, έστω $k = \min\{m \in \mathbb{N} \mid \alpha^m \in H\}$
 Ο.δ.ο. $\langle \alpha^k \rangle$

Είναι $\alpha^k \in H \subseteq \langle \alpha^k \rangle$ ορισμός. Επειδή $H \leq G$ και $\alpha^k \in H \Rightarrow$
 $\Rightarrow (\alpha^k)^n \in H, \forall n \in \mathbb{Z} \Rightarrow \langle \alpha^k \rangle = \{(\alpha^k)^n \in G \mid n \in \mathbb{Z}\} \subseteq H$. ①

Έστω $x \in H \Rightarrow x \in G \Rightarrow x = \alpha^n, n \in \mathbb{Z}$

Από την ευκλ. διαίρεση του n με το k θα έχουμε:

$$n = k \cdot m + r, \text{ όπου } 0 \leq r < k$$

$$\text{Τότε } x = \alpha^n = \alpha^{k \cdot m + r} = \alpha^{k \cdot m} \cdot \alpha^r = (\alpha^k)^m \cdot \alpha^r \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \underbrace{((\alpha^k)^m)^{-1}}_{\in H} \cdot \underbrace{\alpha^n}_{\in H} = \alpha^r \stackrel{H \leq G}{\Rightarrow} \alpha^r \in H. \text{ Αν } r \neq 0 \Rightarrow r \in \mathbb{N} \text{ και } \alpha^r \in H, \text{ όπου } 0 < r < k = \min\{m \in \mathbb{N} \mid \alpha^m \in H\} \text{ ΑΤΟΠΟ}$$

Άρα $r=0$

$$\text{Τότε } n = k \cdot m \text{ και άρα } x = \alpha^n = \alpha^{k \cdot m} = (\alpha^k)^m \in \langle \alpha^k \rangle$$

Άρα $H \subseteq \langle \alpha^k \rangle$ ②

Από ① & ② $\Rightarrow H = \langle \alpha^k \rangle$: κυκλική.

Ποιες είναι οι υποομάδες μιας άπειρης κυκλικής ομάδας:

- Έστω $G = \langle \alpha \rangle$: άπειρη κυκλική. $\Rightarrow o(\alpha) = \infty$

Πομπή: Οι υποομάδες της G είναι οι εξής:

$$\{e\}, G = \langle \alpha \rangle, \langle \alpha^2 \rangle, \dots, \langle \alpha^n \rangle, \dots$$

«

Κάθε άλλη υποομάδα της G είναι μια από τις παραπάνω λόγω της $H = \langle \alpha^k \rangle$ με $k = \min\{m \in \mathbb{N} \mid \alpha^m = e\} (*)$.

Αν $\langle \alpha^k \rangle = \langle \alpha^n \rangle$, κλειν. οδο $k=n$.